

Beretrots op het personenschaderecht anno 2024?

Ton Hartlief

advocaat-generaal bij de Hoge Raad en hoogleraar privaatrecht aan de UM

LSA LUSTRUM SYMPOSION 2024 "BERETROTS OP 35 JAAR LSA"

1

Beer ging los

- *pauw, aap, ...*
- *sterk merk*
- *enkel weergaloze crisis bracht haar uit balans*
- *wind mee*
- *frontlinie van het aansprakelijkheidsrecht*
- *'personenschade wijst de weg!'*

LSA LUSTRUM SYMPOSION 2024 "BERETROTS OP 35 JAAR LSA"

2

Spektakel

- *rechtsvorming in optima forma*
 - HR 28 februari 1992, NJ 1993/566 *IZA/Vrerink*
 - HR 9 oktober 1992, NJ 1994/535 *Des-dochters*
 - HR 28 mei 1998, NJ 1999/564 *Johanna Kruidhof*
 - HR 28 april 2000, NJ 2000/430 *Van Hese/De Schelde*
 - HR 2 februari 2002, NJ 2002/240 *Kindertaxi*
 - HR 31 maart 2006, NJ 2011/250 *Nefalit/Karamus*
 - HR 1 februari 2008, NJ 2009/330 *Maasman/Akzo*
 - HR 8 oktober 2010, NJ 2011/465 *Hangmat*
- *voortgang!*
- *aansprakelijkheidsrecht heeft veel te bieden*

Vooruitgang!?

- *professionalisering (vak(ken) apart)*
- *én commercialisering*
- *personenschaderecht en -afwikkeling hebben scherpe kanten*
 - belasting en lange duur
 - 'kwaliijke praktijken'
- *de politiek agenda*
 - Kamerstukken II 2023/24, 33552, nr. 115
 - WODC onderzoekt 'kwaliteit' belangenbehartiging
 - Kamer Langlopende Letselschadezaken (DLR)

'To polish a turd'

- Van Boom, *NJB* 2022/39
 - inherente kenmerken aansprakelijkheidsrecht ...
 - bepalen ook het letselschadeproces
- *laat wetgever buiten de gebaande paden denken...*
 - geef in art. 6:95 grond aan Commissie Normering Schadevergoeding
 - regeling 'quick and dirty' vaststelling verlies verdienvermogen
- *soms zoeken veroorzakers het zelf in een regeling*
 - Chroom 6-regelingen NS, Defensie, Tilburg, KLM
 - regeling Srebrenica
- *gemengde gevoelens*

Terug naar Scheveningen

- *hoe liet ik u achter op 3 juni 2022?*
 - nieuwe vragen na uitspraken over *PIP-implantaten en Miragelplombe?*
 - kan ZZP'er beroep doen op art. 6:248-verzekeringplicht opdrachtgever na verkeersongeval?
 - HR RvdW 2021/900 *Eenzijdig ongeval zelfstandig voeger*
 - zou Hoge Raad het shockschaderegime onder handen nemen?
- *waar staan we nu?*
 - praktijk lijkt uit de voeten te kunnen met art. 6:77-regime
 - is ZZP'er niet gewoon werknemer?
 - HR RvdW 2023/371 *Deliveroo*
 - HR NJ 2023/285 *Flatgebouw Hoogeveen*

Art. 81 RO slaat de klok

- *art. 6:77*
 - HR RvdW 2023/761 *Miragelplombe (vervolg)*
- *art. 6:174*
 - HR RvdW 2023/420 *Kiepraam valt op arm*
 - RvdW 2023/620 *Val door voordeur*
- *art. 6:185*
 - HR RvdW 2022/1061 *Antidepressivum Seroxat*
- *art. 7:658*
 - HR RvdW 2023/665 *Val in spuitcabine*
 - HR RvdW 2023/737 *Val bij afdalen trede nooduitgang*
- *whiplash*
 - HR RvdW 2023/87

Hoofdpodium?

- *'laat me raden...'*
- *Bloembergen, dissertatie 1965*
- *leading cases enige decennia op terrein personenschade*
- *beroepsaansprakelijkheid, financiële (massa)producten*
- *waarde en risico's in digitale wereld (data, AVG)*
 - WAMCA-register
- *steen in de vijver*

Een vreemde eend in de bijt

- *opkomst strafrechter in personenzaken*
- *olifant door porseleinkast van het smartengeld?*
 - € 350.000 vs € 200.000; motivering bepaald minder royaal
 - verschillen goed te verklaren?
 - Bosch LSA 2023 en Inleiding *Smartengeldgids 2024*
- *'rode' Lindenbergh: 'eindelijk urgentie'*
 - gevalsvergelijking op basis individuele uitspraken uit verleden
 - zoektocht; inconsistentie; conserverende werking
- *tijd voor een Rotterdamse Schaal*
 - de broedende kip laat zich vandaag storen

Compensatiemaatschappij!

- *Van den Brink, oratie UvA 2023*
- *'ieder draagt zijn eigen schade' ten grave gedragen*
 - corona, 'Groningen', energiecompensatie, watersnood, toeslagenaffaire
 - pech dempen met geld; 'Pech moet weg!'
- *Raad van State in jaarverslag over 2022 en Hasekamp (CPB) 2023*
- *tegenslagregelingen*
 - Act of God (overstroming, Q-koorts)
 - (mede) veroorzaakt door overheid
 - toeslagenaffaire, 'Groningen', coronamaatregelen
 - menselijk handelen maar niet overheid
 - Schadefonds Geweldsmisdrijven, rampschade, beroepsziekten

Regel het nu eens goed!

- *geen fraai plaatje*
 - Wet tegemoetkoming schade bij rampen (Wts), Tijdelijke wet Groningen
 - Wet Schadefonds Geweldsmisdrijven, Wet hersteloperatie toeslagen
 - vaak 'ad hoc' en zonder wettelijke grondslag
 - rechtszekerheid en rechtsgelijkheid
- *algemene regeling én één instituut*
 - in welke situaties vergoeding en hoeveel dan?
 - één uitvoeringsinstituut voor alle overheidscompensaties
 - Wts, Schadefonds Geweldsmisdrijven, regelingen beroepsziekten
- *Glazen paleis van Barmhartigheid?*
- *'let op coherentie van het hele Compensatiehuis'*

Inspectie van de fundamenteën

- *Aansprakelijkheid & Verzekering*
- *ieder draagt zijn eigen schade, tenzij ...*
- *ter aarde besteld?*
 - 'Pech moet weg!' werkelijk dominant?
- *rondje langs personenschadevelden bewijst tegendeel*
- *best nog wat winst te behalen*
- *ook de druk op de overheid zou daardoor verminderen*

Rondje langs de velden

- *ongelukken in de particuliere sfeer; 'osvo' zet de toon*
 - ondanks ernstig letsel en ondanks aansprakelijkheidsverzekeringsdekking
 - *Hangmat*: indirecte bescherming via aansprakelijkheid(sverzekering)
 - rechtstreekse bescherming: *Garantie des Accidents de la Vie* bijvoorbeeld?
- *sport & spel; 'osvo' domineert*
 - verhoogde drempel voor aansprakelijkheid
 - *first party*-oplossingen? (Kolder, AV&S 2017/38)
- *verkeersongevallen; het belang van de WAM*
 - art. 6:162 en art. 185 WvW; rechtsvorming door Hoge Raad
- *medische incidenten; basale voorwaarden problematisch*
 - geen *no fault*-systeem; K II 2011/12, 31765, nr. 52 (*Schippers*)

Rondje langs de velden

- *geweld, criminaliteit*
 - aansprakelijkheid, maar.... onvindbaarheid; insolventie (opzetuitsluiting)
 - Schadefonds Geweldsmisdrijven; voorschotregeling
 - regelmatig gepleit voor verzekeringsoplossingen (*Schijns*)
- *rampen en zware ongevallen...*
 - primaire daders wel aansprakelijk maar....
 - secundaire daders dan?
 - HR NJ 2015/343 *Vuurwerkkramp Enschede*
 - Rb. Den Haag RBDHA:2017:587 *Q-koorts*
- en toch.... specifieke overheidsregelingen
- insolventie primaire daders onvermijdelijk gegeven?
- *België* kent bijzonder regime voor brand/ontploffing in openbare gebouwen

Rondje langs de velden

- *arbeidsongevallen*
 - art. 7:658 is 'af'
 - hoofdlijnen zijn duidelijk; vrijwel steeds art. 81 RO
 - nog rek in art. 7:611-verzekeringplicht?
 - HR RvdW 2021/900 *Eenzijdig verkeersongeval zelfstandig voeger*
 - verzekeringplicht voor opdrachtgever (art. 6:248)?
 - A-G van dienst: 'Doos van Pandora!'; Hoge Raad 'duikt' (art. 81 RO)
 - 'wachten op de wetgever!?'
- *beroepsziekten*
 - art. 7:658 biedt hier bitter weinig soelaas
 - Hoge Raad, Leidraad Afwikkeling Beroepsziektezaken, Commissie Heerts ...
 - overheidstegemoetkomingsregelingen

Wat springt in het oog?

- *maakt verschil in welke context schade valt*
 - selectie *aan* de poort
 - verschil *achter* de poort
- *beroep op politiek/wetgever*
 - rampschade (Belgisch model brand en ontploffingen)
 - beroepsziekten
- *beroep op markt voor verzekeringsoplossingen*
 - *Garantie des Accidents de la Vie*, specifieke verzekeringsproducten
- *beroep op Hoge Raad*
 - 'pak de draad van art. 7:611-verzekeringplicht weer op!'

Bij beroepsziekten is politiek aan zet

- *het is het 'basissysteem' dat niet goed werkt*
- *'lappendeken' aan tegemoetkomingsregelingen*
 - asbest, OPS-regeling, TSB
 - post-covidregeling zorgmedewerkers
- *zou de politiek het patroon niet zien?*
- *niet langer pappen en nathouden maar doorpakken!*
- *directe verzekering; risque professionnel-regeling*
 - meer gedupeerden sneller bediend met adequate vergoeding
 - zonder kostbare, tijdrovende en belastende procedure

Meer doen met verzekering?

- *particuliere sfeer, sport & spel (drempels in AR); misdrijven (V-problemen)*
- *Garantie des Accidents de la Vie*
 - uitkering 'alsof er aansprakelijkheid is'; waaier aan risico's
- *Nederland is Frankrijk toch niet ...*
 - vaststelling conform afd. 6.1.10!?!; massa!?
 - Kolder & Pavillon, AV&S 2018/8
- *situatie bij misdrijven?*
 - enkel specifiek schadeproduct en ook wel aanvulling op *eigen AV*
 - meer van te maken?

Hoge Raad aan de knoppen laten draaien?

- *stevig ingezet op V in kader art. 7:611*
 - HR NJ 2009/330 *Maasman/Akzo*
- *dossier op 11-11-11 gesloten*
- *zorgt kleine zelfstandige voor heropening?*
- *A opgerekt om AV te kunnen benutten*
 - HR NJ 2011/465 *Hangmat*
- *rechtsontwikkeling alweer ten einde?*
 - HR NJ 2016/173 *Imagine*
- *zorgt art. 6:173 voor heropening?*
- *we verkopen heel vaak nee, ondanks AV-dekking*

'Ongeregeld' goed doen

- *Rb. Limburg RBLIM:2023:6252*
 - ernstig letsel na duik jongere in ondiep water natuurgebied
 - onvoldoende gewaarschuwd maar ook eigen schuld
 - 20% in plaats van 50% vanwege *ernst letsel* plus *aansprakelijkheidsverzekering*
- *art. 6:101 en Hoge Raad geven ruimte*
 - HR NJ 2002/214 *Chan-a-Hung/Maalsté*
 - verweven met waarderingen van feitelijke aard
 - intuïtieve inzichten; beperkte motiveringseisen
 - HR NJ 2020/392 *AHP Manufacturing*

Variatie is troef

- *Rb. Limburg RBLIM:2023:6252*
 - ernstig letsel na duik jongere in ondiep water
 - 80% i.p.v. 50% vergoed vanwege ernst letsel plus aansprakelijkheidsverzekering
- *Rb. Gelderland RBGEL:2023:1089*
 - hoofdletsel bijrijdster scooter; alcohol bestuurder; geen helm
 - 25% eigen schuld (causale verdeling)
 - bijstelling van 5%; vanwege ernst gevolgen plus aansprakelijkheidsverzekering
- *Rb. Limburg RBLIM:2023:3948*
 - ruiter getrapt door voorste paard tijdens galop; verbrijzelde knie, onderbeenbreuk
 - causale verdeling 1:1; billijkheidscorrectie?
 - letsel niet ernstig genoeg; aansprakelijkheidsverzekeringsdekking kan geen reden zijn

Consistentie en gelijke behandeling!?

- *verhouding tot smartengeld?*
- *totaalbeeld ook opmerkelijk*
- *slachtoffers nul op rekest geven (weigeren aan de poort) ondanks ernstig letsel én ondanks aansprakelijkheidsverzekering*
 - *ongelukken in particuliere sfeer; sport & spel*
- *eenmaal 'binnen': evt. forse bijstelling vanwege ernstig letsel én aansprakelijkheidsverzekering*
- *verschillen tussen 'gelukkigen' en pechvogels onderstreept*

Beretrots op totaalplaatje anno 2024?

- *'ieder draagt zijn eigen schade' ten grave gedragen?*
- *we selecteren aan de poort en maken verschil achter de poort*
- *ene slachtoffer is andere niet*
 - problemen van aansprakelijkheidsrecht – beroepsziekten
 - aanvaardbare drempels – ongelukken particuliere sfeer; sport & spel
 - problemen van verzekering – rampen; misdrijven
- *'gewend aan' spectaculair aanvullen door Hoge Raad ...*
 - art. 185 WvW; WAM; 100%- en 50%-regel
 - art. 7:611: ingezet op verzekerbaarheid
 - aansprakelijkheidsrecht in *Hangmat* opgerekt om AV-dekking te kunnen benutten
- *ontwikkelingen lijken hier tot stilstand gekomen*
 - waakstand?

Wat is de kunst?

- *overheid en politiek in beweging te krijgen*
 - faciliterende en stimulerende rol bij benutten verzekeringsmarkt
 - brand en ontploffing openbare gebouwen (*Belgisch model*)
 - beroepsziekten (*directe verzekering*)
- *doorgaan met willekeurig 'pech dempen met geld'?*
- *of de basis van het 'Compensatiehuis' versterken?*

Gaat toch niet gebeuren?

Je weet nooit hoe een koe een haas vangt!

